PODPIS ZAUFANY
TADEUSZ
AMBROŻY
18.07.2024 20:53:42 [GMT+2]
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Prof. dr hab. Tadeusz Ambroży
AWF w Krakowie

Kraków, dn.18.07.2024r

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Ardeńskiej nt: *Motywacja studentów-sportowców w obszarze sportu i edukacji z perspektywy teorii samodeterminacji*

W świecie sportu wyczynowego, zawodnicy są zmuszeni do znoszenia ogromnych (w zakresie objętości i intensywności) obciążeń treningowych i startowych, niejednokrotnie kosztem innych aktywności (rozrywkowych i rekreacyjnych, a często także edukacyjnych i zawodowych) w celu osiągania doskonałości w obrębie swojej specjalności sportowej. Równocześnie oczekiwania ich otoczenia są nakierowane na rozwój pozasportowy co może kolidować z realizacją celu, który sportowcy przyjęli jako priorytet. Oczekuje się od nich przykładowo, że podejmą studia wyższe i połączą je z karierą sportową. Studenci-sportowcy muszą zatem umiejętnie łączyć trening i naukę. Sport wyczynowy wymaga jak wspomniano wysiłku fizycznego oraz wielu wyrzeczeń związanych z codzienną aktywnością. Kariera sportowa zmusza sportowców do rezygnacji z innych aspektów życia, np. z kształcenia. Dlatego wydaje się, że osiąganie przez czołowych zawodników zarówno celów sportowych, jak i edukacyjnych oraz zawodowych wymaga odpowiedniej motywacji. Ciekawym problemem naukowym wydaje się więc próba rozwiązania i wyjaśnienia kwestii, jaki jest poziom i zakres motywacji studentów-sportowców. Motywacja jest przecież czynnikiem, który napędza wszelkie ludzkie działania. Stanowi proces wielowymiarowy, który steruje ludzkim zachowaniem i pobudza je do działania. Źródłem motywacji jest zarówno psychika jak i bodźce środowiskowe.

Oceniana praca doktorska koncentruje się właśnie na analizie motywacji studentów-sportowców w kontekście ich edukacji oraz aktywności sportowej. Autorka wykorzystuje teoretyczne ramy teorii samodeterminacji, aby zbadać, jak różne formy motywacji wpływają na zaangażowanie badanych w obu tych dziedzinach. Wspomniana teoria wyjaśnia ludzkie zachowania z perspektywy kontinuum motywacyjnego,

rozciągającego się od motywacji wewnętrznej (autonomicznej) przez motywację zewnętrzną (kontrolowaną) aż po amotywację. Na podstawie wyników Doktorantka stara się zrozumieć mechanizmy motywacyjne prowadzące do osiągania wysokich wyników zarówno akademickich, jak i sportowych, a także zidentyfikować wspierające lub hamujące je czynniki.

Badania koncentrują się na analizie i identyfikacji struktury motywacji badanej grupy w kontekście edukacji i sportu. Ze względu na ogromny wysiłek związany z równoczesnym rozwijaniem kariery sportowej i zdobywaniem wyższego wykształcenia, studenci-sportowcy mogą być narażeni na ryzyko wypalenia zawodowego, obniżenia wyników w nauce i sporcie, a nawet rezygnacji z kontynuowania studiów lub kariery sportowej. Na bazie analizy rodzajów, struktury i podstaw procesu motywacyjnego u badanych, jest możliwe zastosowanie odpowiednich strategii wspierających motywację oraz minimalizujących ryzyko wypalenia.

Zasadniczym celem ocenianej pracy była zatem analiza i identyfikacja motywacji studentów-sportowców do studiowania i uprawiania sportu oraz analiza różnic w motywacji pomiędzy grupami wyodrębnionymi ze względu na płeć, kierunek studiów i rodzaj uprawianego sportu. Celem badania była również analiza związku motywacji do sportu z motywacją do studiowania.

Na podstawie przeprowadzonych badań oraz analiz stwierdzono, że studenci-sportowcy wykazują wysoki poziom motywacji wewnętrznej zarówno w kontekście sportu, jak i edukacji. W szczególności kobiety, zwłaszcza te studiujące na kierunkach sportowych, osiągnęły istotnie wyższe wyniki we wszystkich rodzajach motywacji do studiowania, w motywacji wewnętrznej ukierunkowanej na osiągnięcia i doznania w sporcie, a także w motywacji zewnętrznej zidentyfikowanej do sportu. Dodatkowo, kobiety te wykazały niższy poziom amotywacji w porównaniu do mężczyzn, zwłaszcza tych studiujących na kierunkach sportowych.

Analiza wykazała również, że sportowcy sportów zespołowych osiągnęli istotnie wyższy poziom motywacji zewnętrznej zinternalizowanej do sportu niż sportowcy indywidualni. Wśród studentów kierunków sportowych, sportowcy zespołowi uzyskali wyższy poziom we wszystkich rodzajach motywacji zewnętrznej do studiowania w porównaniu do sportowców indywidualnych. Ponadto, sportowcy zespołowi z kierunków

sportowych osiągnęli wyższe wyniki we wszystkich rodzajach motywacji wewnętrznej do studiowania w porównaniu do sportowców zespołowych z kierunków okołosportowych.

Dodatkowo, odnotowano istotne pozytywne korelacje między motywacją do studiowania a motywacją do sportu, co sugeruje, że wysoki poziom zaangażowania w jedną z tych dziedzin może wspierać i wzmacniać motywację w drugiej.

Recenzowana rozprawa doktorska jest dobrze zorganizowana i zawiera wystarczającą liczbę informacji, aby zrozumieć cel badania, metodykę oraz uzyskane wyniki. Praca ta została przygotowana (wraz z załącznikami) na 150 stronach wydruku komputerowego. Mieści się ona w granicach standardów typowej rozprawy naukowej, a jej struktura jest prawidłowa. Dysertacja doktorska zawiera kolejno: wstęp, podstawy teoretyczne i przegląd badań dotyczące problemu badawczego. Na tej bazie określono cel, osiem pytań i hipotez badawczych. Następnie Autorka przedstawia rozdział metodologiczny, prezentację wyników badań, dyskusję oraz wnioski. Poza tekstem opracowania naukowego praca zawiera: 27 tabel oraz 19 dobrze skonstruowanych i czytelnych rycin zestawiające wyniki badań przetworzone metodami statystycznymi. Spis bibliograficzny obejmuje 138 pozycji w językach angielskim i polskim. Doktorantka zestawiła je w kolejności alfabetycznej, z pełną notą bibliograficzną. Wszystkie cytowane opracowania zostały dobrze dobrane do tematyki dysertacji.

Wprowadzenie skutecznie wprowadza czytelnika w tematykę rozprawy, obejmując teoretyczne zagadnienia związane z motywacją i motywacją wewnętrzną. Przedstawia również zarys historyczny kwestii motywacji oraz założenia teorii samodeterminacji, które stanowią podstawę dla użytych narzędzi badawczych, takich jak kwestionariusze ankiet.

W pierwszym rozdziale przedstawiono teoretyczny opis mechanizmów motywacyjnych w kontekście sportu i edukacji oraz przegląd literatury naukowej na ten temat. Drugi rozdział również zawiera teoretyczny opis mechanizmów motywacyjnych w kontekście sportu i edukacji, wraz z przeglądem literatury naukowej. Przegląd literatury został starannie opracowany i zawiera opisy różnych stanowisk dotyczących omawianych tematów. Autorka prezentuje swoją znajomość literatury oraz umiejętność porządkowania analiz naukowych. Treść tego fragmentu pracy pokazuje, że autorka potrafi właściwie zorganizować cytowaną literaturę, wybierając istotne zagadnienia związane z celem swoich badań. Dzięki krytycznemu podejściu do problemu badawczego autorka uzasadnia potrzebę prowadzenia swoich badań oraz wskazuje obszary wymagające dalszego

zgłębienia w literaturze naukowej. Rozdział jest napisany kompetentnie i merytorycznie. W rozdziale trzecim rozprawy doktorskiej omówiono założenia i cele pracy, a także pytania i hipotezy badawcze, które odpowiadają tematowi i nakreślają kierunek pogłębionej analizy. Hipotezy badawcze mogą być formułowane zarówno w trybie stwierdzenia, jak i przypuszczenia, w zależności od preferencji badacza i charakteru badania. Oba rodzaje hipotez są akceptowalne pod warunkiem, że są zgodne z celem badania i dostatecznie precyzyjne, aby można było je potwierdzić lub obalić na podstawie zebranych danych. W przypadku tej pracy spełnione są te wymagania.

Czwarty rozdział opisuje metodologiczne podstawy pracy, na których opiera się część empiryczna. Autorka szczegółowo omawia wykorzystany do analizy materiał badawczy, charakteryzuje badane grupy oraz opisuje organizację i sposób przeprowadzenia badań opisy narzędzi badawczych wraz z wynikami ich analizy struktury czynnikowej i spójności wewnętrznej oraz zastosowane narzędzia analizy statystycznej. Badania przeprowadzono wśród studentów-sportowców z Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach oraz Narodowej Reprezentacji Akademickiej (NRA) w latach 2018-2022. W badaniu uczestniczyło 595 studentów-sportowców, w tym 293 kobiety i 302 mężczyzn, w wieku średnio 22 lat. Autorka zastosowała metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem dwóch kwestionariuszy: The Sport Motivation Scale (SMS) oraz The Academic Motivation Scale (AMS). Obie skale zostały sprawdzone pod kątem spójności wewnętrznej (AMS=0,95; SMS=0,90), co świadczy o ich wysokiej rzetelności. W opracowaniu wyników badań uwzględniono procedury analizy statystycznej, pozwalające na weryfikację pytań badawczych i adekwatne do charakteru badanych parametrów. Zdaniem recenzenta metody analizy statystycznej są dobrane właściwie, w zakresie potrzeb oceny badanych zjawisk.

Rozdział piąty zawiera szczegółowy opis wyników badań przeprowadzonych przez autorkę. Tekst jest napisany klarownym i poprawnym językiem, co znacznie ułatwia jego zrozumienie. Struktura rozdziału została podzielona na podrozdziały, co znacząco ułatwia czytelnikowi odnalezienie poszczególnych informacji wśród licznych prezentowanych wyników analiz statystycznych. Dzięki temu czytelnik może szybko dotrzeć do interesujących go danych i lepiej zrozumieć kontekst oraz znaczenie poszczególnych wyników badawczych.

Autorka zadbała, aby każdy aspekt wyników był dokładnie opisany i odpowiednio zinterpretowany, co czyni ten rozdział szczególnie wartościowym dla pełnego zrozumienia przeprowadzonych badań. Podrozdziały są uporządkowane tematycznie, co pozwala na logiczne śledzenie toku myślenia badaczki. W każdym z podrozdziałów autorka przedstawia wyniki analiz ankietowych dotyczących motywacji studentów-sportowców, różnic w motywacji w zależności od płci, kierunku studiów oraz rodzaju uprawianego sportu (indywidualny czy zespołowy). Dodatkowo, zawiera analizy efektów interakcyjnych oraz korelacji między wymiarami motywacji do sportu i studiowania.

Autorka nie tylko prezentuje surowe dane, ale również oferuje dogłębną interpretację wyników, umieszczając je w szerszym kontekście teoretycznym i badawczym. Tym samym, czytelnik zyskuje nie tylko wiedzę na temat samego badania, ale także jego implikacji i potencjalnych zastosowań praktycznych. Rozdział ten, dzięki swojej przemyślanej strukturze i wyczerpującym analizom, stanowi kluczowy element rozprawy, pozwalając na pełne zrozumienie złożoności i znaczenia przeprowadzonych badań.

Rozdział szósty, znacząco podnosi wartość opracowania dzięki przeprowadzonej w nim rzetelnej i rzeczowej dyskusji. W tej części autorka podejmuje udaną próbę uogólnienia i potwierdzenia wyników swoich badań, zestawiając je z osiągnięciami innych prac dotyczących podobnych zagadnień. Dyskusja jest starannie przemyślana i dobrze zorganizowana, co pozwala na płynne porównanie wyników własnych badań doktorantki z istniejącą literaturą.

Autorka zmyślnie zestawia swoje odkrycia na tle innych badań, co nie tylko podkreśla wartość jej własnych dociekań, ale także umieszcza je w szerszym kontekście naukowym. Dzięki temu czytelnik może lepiej zrozumieć znaczenie uzyskanych wyników oraz ich miejsce w aktualnym stanie wiedzy. W dyskusji autorka ponownie wykazuje swoje umiejętności w zakresie syntetyzowania i komentowania uzyskanych danych. Prezentowane rezultaty badań są dobrze uargumentowane i jasno sformułowane, co świadczy o głębokiej znajomości piśmiennictwa oraz o dużej wiedzy i kompetencjach do prowadzenia analiz naukowych.

Doktorantka starannie odnosi się do wszystkich otrzymanych wyników, przedstawiając je w sposób całościowy i spójny. Dyskusja umożliwia czytelnikowi pełne

zrozumienie badanych zagadnień, a także pozwala ocenić znaczenie i innowacyjność przeprowadzonych badań.

Dzięki takim podejściom rozdział szósty staje się integralną i wartościową częścią pracy, pokazującą, że autorka posiada niezbędne umiejętności analityczne i wiedzę teoretyczną do prowadzenia zaawansowanych badań naukowych.

W zasadzie bardzo niewiele jest kompletnych rozwiązań problemów badawczych, dlatego na zakończenie dyskusji warto przedstawić ograniczenia badania. Takie podejście pomaga rozwiać ewentualne wątpliwości recenzenta i jest zgodne z nowoczesnymi standardami konstrukcji prac naukowych.

Zaprezentowane na zakończenie dysertacji wnioski jasno wynikają z przeprowadzonej pracy i mają solidne oparcie w zgromadzonym i przeanalizowanym materiale badawczym. Warto podkreślić, że wnioski te odpowiednio odpowiadają na postawione pytania badawcze. Jednakże, pomimo ich przesadnego rozbudowania, w niektórych przypadkach doktorantka ograniczyła się do ponownego przytoczenia uzyskanych wyników. Byłoby korzystne, gdyby w tej części, nawiązując do dyskusji, zaznaczono, jakie konkluzje można wyciągnąć z uzyskanych danych, jakie są możliwości ich aplikacji oraz jak można je wykorzystać w praktyce.

Dobrą praktyką jest podział też wniosków na teoretyczne, poznawcze i aplikacyjne, co mogłoby pomóc w lepszym zrozumieniu i praktycznym zastosowaniu wyników badań. Wnioski teoretyczne powinny skupić się na tym, jak uzyskane wyniki przyczyniają się do poszerzenia wiedzy w dziedzinie motywacji studentów-sportowców, a także jak integrują się z istniejącymi teoriami i modelami motywacyjnymi. Wnioski poznawcze mogłyby wskazywać na nowe spostrzeżenia i odkrycia dotyczące mechanizmów motywacyjnych, które były badane. Powinny również obejmować wszelkie zidentyfikowane luki w literaturze, które wymagają dalszych badań. Wnioski aplikacyjne powinny zawierać sugestie dotyczące praktycznego zastosowania wyników badań. Mogłyby obejmować rekomendacje dla trenerów, edukatorów i instytucji edukacyjnych na temat tego, jak wspierać motywację studentów-sportowców w sposób, który przyczynia się do ich sukcesu zarówno w edukacji, jak i w sporcie. Takie podejście uczyniłoby wnioski bardziej przejrzystymi i użytecznymi, pokazując, że przeprowadzone badania mają nie tylko wartość teoretyczną, ale również praktyczną. Przez to, wnioski końcowe byłyby bardziej

spójne i lepiej zintegrowane z całością pracy, podkreślając jej znaczenie i potencjalne zastosowania w realnym świecie.

Cel pracy, choć w dużej mierze poznawczy, zawiera również elementy praktyczne. Wnioski wyciągnięte z badań ostatecznie dostarczają praktycznych wskazówek dotyczących wspierania motywacji w obu obszarach – edukacji i sportu. Na przykład, badania pokazują, jakie strategie mogą być najskuteczniejsze w zapobieganiu wypaleniu zawodowemu i jak można zwiększyć zaangażowanie studentów-sportowców w naukę i trening. Autorka, poprzez dokładną analizę wyników, oferuje przecież konkretne rekomendacje, które mogą być zastosowane w praktyce.

P i ś m i e n n i c t w o obejmuje zestaw dobrze dobranych artykułów naukowych i pozycji zwartych.

Uwagi szczegółowe:

- Badanie opiera się głównie na metodzie sondażu diagnostycznego, która, choć skuteczna w zbieraniu danych na dużą skalę, może nie odzwierciedlać pełnej złożoności motywacji studentów-sportowców. W przyszłych badaniach warto rozważyć zastosowanie metod jakościowych, takich jak wywiady lub grupy fokusowe, aby uzyskać głębsze zrozumienie motywacji.
- Badana próba 595 studentów-sportowców jest imponująca, jednak dobór próby był celowy. W przyszłych badaniach warto zastosować losowy dobór próby, aby zapewnić większą reprezentatywność wyników dla całej populacji studentów-sportowców.
- Kryteria włączenia i wykluczenia mogą być zapisane bardziej rygorystycznie i przejrzyście np. w postaci tabeli.
- Warto uzupełnić ograniczenia badania. Praca powinna bardziej szczegółowo omówić potencjalne ograniczenia metodologiczne.
- Sporo starszej literatury, ale proporcje są zachowane.
- Praca dostarcza wartościowych wskazówek dla trenerów i edukatorów. Warto jednak rozszerzyć część dotyczącą praktycznych zastosowań wyników, oferując konkretne rekomendacje i przykłady programów motywacyjnych, które można wdrożyć w różnych kontekstach sportowych i edukacyjnych.

Pragnę podkreślić, że przedstawione uwagi maja charakter porządkujący oraz edukacyjny i nie wpływają na całość opracowania.

Podsumowując, praca pod względem merytorycznym jest solidna i stanowi oryginalne rozwiązanie postawionego problemu badawczego. Temat został zrealizowany zgodnie z wymogami naukowymi. W ocenie recenzenta drobne uchybienia stylistyczne i językowe nie wpływają znacząco na obniżenie wysokiej oceny całej dysertacji. Należy również podkreślić estetyczny aspekt pracy, który świadczy o dbałości autorki o jakość naukowego opracowania oraz o odbiór emocjonalny czytelnika.

Cel badań jest klarowny, pytania badawcze są poprawnie sformułowane, a analiza i interpretacja wyników są zrozumiałe i precyzyjne. Wyciągnięte wnioski są dobrze uzasadnione zarówno wynikami badań, jak i właściwie przeprowadzonym podsumowaniem oraz dyskusją.

Przedstawione osiągnięcia naukowe doktorantki, wartości poznawcze pracy, uwagi i sugestie wskazują na bardzo wysoką ocenę pracy doktorskiej mgr Magdaleny Ardeńskiej pt. „*Motywacja studentów-sportowców w obszarze sportu i edukacji z perspektywy teorii samodeterminacji*". Prezentowana dysertacja jest zakończonym opracowaniem naukowo-badawczym w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej w zakresie teorii sportu i zawiera nowatorskie rozwiązania odpowiednie dla tej dziedziny nauki.

Konkluzja końcowa

Biorąc pod uwagę wszystkie aspekty recenzowanej rozprawy stwierdzam, że została ona przygotowana sumiennie i przejrzyście zarówno w przyjętym zakresie tematycznym jak i w ramach określonych założeń metodologicznych oraz odpowiada wymaganiom określonym w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2023 poz. 742 z późn. zm.). Spełnia przeto wszystkie wymogi stawiane pracom promocyjnym na stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej.

Wnoszę zatem do Senatu, Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach o dopuszczenie Pani mgr mgr Magdaleny Ardeńskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.